

SISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 ..
Melyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
őnapi napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 126. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1916 június 3.

Nem győzhetetlen az angol flotta.

A német hajóhad nagy győzelme az angolokon.

Berlin, június 2. A Wolff-ügynökség jelenti:

Nyílt tengeri hajóhadunk május 31-én megütközött az angol hajóhad számban jelentékenyen túlnyomó főrésszel. Délután és éjjel nehéz, számunkra sikeres harcok fejlődtek ki Skagerrak és a Hornszikla között.

Amennyire eddig ismeretes, megsemmisítettük a Warspite nagy hadihajót, a Queen Mary és az Indefatigable cirkálókat, két páncélos cirkálót, amelyek valószínűleg az Achilles osztályhoz tartoztak, egy kis cirkálót, a Torulent, Nestor és Alcaster új torpedóromboló vezérhajókat, nagyszámú torpedórombolót és egy tengeralattjárót. Számos más nagy angol csatahajó is súlyosan megsérült. Többek között a Marlborough nagy hadihajót torpedó lövések találták. A mi részünkről a Wiesbaden kis cirkálót és őfelsége Pommern hajóját súlyosította el az ellenség. Az őfelsége Frauenlob hajójának és néhány torpedójának sorsa eddig még ismeretlen. A nyílt tengeri hajóhad ma befutott kikötőinkbe.

A tengerészeti vezérkar főnöke. (Min. eln. sajtóosztály.)

Erősödik a harc az orosz fronton.

Orosz hadszíntér. Budapest, június 2. (Hivatalos.) A besszarábiai és wolhyniai fronton ágyutűz, helyenként tüzérségi csata jelleget öltötte. Az Ikva arcvonalon is fokozott tevékenységet fejtett ki az ellenség.

A Posina patakon átjutottunk.

Olasz hadszíntér. Budapest, június 2. (Hivatalos.) A Mandiella majoroktól keletre csapataink harcolva a határszögig nyomultak előre. Az Arsiero területen elfoglaltuk a Monte Barcot (a Monte Chengiótól keletre) és most már Fusine és Posina helységektől délre a Posina patak déli partján is szilárdan megvetették lábukat.

Harcok a Vojusa mellett.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, június 2. (Hivatalos.) A Vojusa középső részének balpartján Volától (Valona) keletre egy olasz osztagot tűzrajtaütéssel szétszörtünk. A Vojusa alsó részén járőrharcok. Höfer.

Joffre offenzívát rendelt.

Budapest, június 21. (Saját tudósítónktól.) Szalovikiből jelentik: Joffre környezetéből kiszivárgott hírek szerint a generálissimusz parancsot adott Sarrail tábornoknak, hogy az offenzívát azonnal indítsa meg.

A németeké a Caillette erdő. 2000 fogoly, 3 ágyu.

Berlin, június 2. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Nagyobb angol haderők tüzérségi tűzük heves fokozása és bevezető robbantások után tegnap este Givenchytól nyugatra és délnyugatra támadtak.

Közelharcban visszavertük őket, amennyiben kénytelenek voltak már záró tűzünkben szenvedett súlyos veszteségeik következtében visszafordulni. A Maas nyugati partján a franciák újból támadásra törekedtek előre, semmi eredményt sem értek el. A folyótól keletre csapataink megrohanták és elfoglalták a Caillette erdőt és a két oldalán csatlakozó árkokat.

Az ellenségnek ma reggel a Vaux tótól délre nagy erővel keresztülvitt ellentámadása meghiúsult. Eddigél 76 tisztet s több mint 2000 főnyi légégyeséget fogtunk el, továbbá 3 ágyút s legkevesebb 23 géppuskát zsákmányoltunk. Lilletől délnyugatra egy angol repülőgép a benneülőkkal sértetlenül kezünkre került. Légi harcban lezuhant a Marr hegycsúcsán egy francia együléses harci repülőgép, továbbá a mi körzetünkön belül Vaux felett és Mörchiugentől nyugatra egy-egy kétfedelű. A Cambraitól nyugatra lelőtt angol kétfedelű, amelyet már tegnapi jelentésünkben említettünk, immár a 4-ik repülőgép, amelyet Mulser hadnagy tett hárképtelenné.

Járőrharcok Smorgon körül.

Keleti hadszíntér.

Egy sikeres német felderítő előtörés a Smorgontól délre eső arcvonalon néhány tucat foglyot eredményezett. Trifjatytól délre védőágyunk tüze megsemmisített egy orosz repülőgépet.

Balkáni hadszíntér.

Nincs ujság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Jelentés a német birodalmi gyűlésen.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlésen Kaempff elnök lelkes beszédet tartott a német angol tengeri ütközetről, a melyben az ifjú német tengerészetnek **nagy és szép sikere volt.** Fájdalom, mondotta nekünk is volt veszteségünk, s gyászoljuk azokat, akik e hősi küzelemben haltak meg.

Utána Eppinghaus ellentengernagy bejelentette, hogy a tengerészeti államtitkár azonnal Wilhelmshavenba utazott. Mi az egzonál Wilhelmshavenba utazott. Mi az egzonál Wilhelmshavenba utazott. Mi az egzonál Wilhelmshavenba utazott. **legalább 34 csatahajóból állott, vívtunk csatát. Este 9 óráig húzódtott a csata, éjjel több kölcsönös támadás és tüzelés történt.** Ezután megemlékezett a németek veszteségeiről — arról, hogy a Frauenlob is el-súlyadt.

A spanyol király közvetíti a békét.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Madridból jelentik: **A granadai gyűlésen határozottan emlegették, hogy Alfonz király békét közvetít az antant és a központi hatalmak között.**

A vándorló olasz főhadiszállás.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: **Az olasz főhadiszállást újra hátrább tolták.**

Szigoru blokád a semlegesek ellen.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Genf-ből jelentik: Robert Cecil lord, Briand és Denis Cochin tanácskozást tartottak, **hogy a semlegesek blokádját szigorítsák, különösen az elelmiszert bevittet a semleges államokba.**

Az antant bukaresti kudarca.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Bukaresti politikai körökben megerősítik a híresztelést, hogy báró Fasciotti bukaresti olasz követ visszahívása küszöbön áll.

Az oroszoknak nem kell a béke

Budapest, június 2. (Saját tud.) Stockholmból jelentik: A Novoje Vremja azt írja, hogy a spanyol király és Wilson békeközvetítése diplomáciai vereséggel fog végződni.

Nagy robbanás egy olasz löpőgyárban.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik, **hogy a Forte dei Morni melletti löpőgyárban nagy robbanás történt, 9 műhely összeomlott, 15 műhely megrongálódott. 9 ember meghalt 50 megsebesült.**

Szmetka L. Ödön és Kertész Miksa jubileuma.

A premontrei főgimnázium mai Te Deum-ja sokat nyer jelentőségében azért, hogy a hálaadó istentiszteletet a premontrei templomban Takács Menyhért dr. jászóvári prépost pontifikálja, aki áldozócsütörtökön gondolatokkal és tüzzel áthatott beszédet tartott az ifjusághoz.

Émeli a záróünnepély fényét az, hogy a jászói prépost, az ifjuság igaz, atyai barátja meg fog jelenni az évzáró ünnepélyen, hogy újra szólhasson az ifjusághoz s hogy az ifjuság előtt a tanári karral együtt ünnepelje Szmetka L. Ödönt, főgimnáziumi igazgatót, aki tanári működésének 30 ik s igazgatói működésének 10 ik és Kertész Miksa premtanárt, aki működésének 40. évét tölti be ezen iskolai évvel. A tanári kar, főpapjával az élén, ezen tisztán pedagógiai ünnepén — amennyire ezt az idő komolysága megengedi — a legegyszerűbb keretben, de annál nagyobb közvetlenséggel tolmácsolja érzelmeit az ifjusággal együtt az ünnepelték előtt.

A Te Deummal összekapcsolott szent mise a premontrei templomban 9 órakor lesz, amelyen a premontrei tanári kar fog segédkezni.

Utána pedig az ifjuság a tanári karral együtt a Katholikus Kör diszternébe vonul, ahol a jászói prépost is megjelen az évzáró ünnepélyen. Erre a szülők s a tanügyi barátai is hivatalosak és szívesen látják őket.

Meleg érzésekkel telik meg szívünk, mikor e két kiváló szerzetes-tanár jubileumáról írunk. Annak a konventnek és hit-tudományi főiskolának kebeléből kerültek ki ők, amelyet a XII. században alapítottak s amely minden pusztítás után megerősödve került ki s a kulturának, magyar, keresztény és művelt szellemével hasznos szolgálókat tett. Mindnyájan, kik e városban élünk, tudjuk, hogy az Uri utcai fohérpapok nálunk a vallásosság s a műveltség, a kitartó buzgóság és a jó modor képviselői.

Szmetka L. Ödön igazgató e hagyományos szellem képviselője s tovább folytatja, az iskolásokban is a haladás, a keresztény művelődés híve, a Kath. Kör buzgó választmányi tagja, a tuberkulózis elleni küzdelemben tevékeny részt vesz s irodalmi érdemei őt a Szigligeti Társaságba és a Kassai Kazinczy körbe juttatták. Jászóváriban 1884-ben lett szertartó, 1885-ben főgimnáziumi tanár Rozsnyón, 1890-ben tanulmányi felügyelő, 1891-ben főgimnáziumi tanár lett Nagyváradon, 1907-ben házfőnök és főgimnáziumi igazgató lett Rozsnyón, 1910-ben házfőnök és főgimnáziumi igazgató Kassán, 1911-ben házfőnök és főgimnáziumi igazgató Nagyváradon. E méltóságot diszszel, munkával és érdemmel tölti be.

Kertész Miksa a tanári kar doyenje, Nagyváradon töltötte el majdnem egész tanári életét. 1886-ban lett Rozsnyón tanár s 1880-ban jött Nagyváradra. Azóta itt él. Ismeri mindenki kedves jószágáról, hosszú sétáiról az Omláshoz és a Schenker-tanyához, nyaralásáról Biharfüreden. A természetrajzot tőle tanulta minden diák, fűt, fát, követ bogarat senki se ismer jobban, mint ő. Van egy nagy könyve: Bihar-megye faunájáról szól, egyike a legérdekesebb élvasmányoknak. Derült, kedves humora élvezetessé teszi előadásait s mondásai nemzedékeken át szállanak szájról-szájra. Szakmájában győzhetetlen s mint ember a jószág maga. A Szent István társulat, a Kath. Kör s a Természettudományi Társulat rendes tagja.

Akik értékelni tudják a katedra munkáját, azt a sok töredelmet és szeretetet, amelyen, mint két oszlopon, nyugszik a nevelés és oktatás sikere, velünk együtt tisztelettel hajteák meg a két jubiláns előtt a hála és elismerés zászlaját s a rendfőnök és rendtársak jókívánataihoz csatolják a sok hálás tanítvány, szülők és tisztelők szeretetének és nagyrabecsülésének megnyilatkozásait.

Budapesti művészek Nagyváradon.

A szinügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város szinügyi bizottsága tegnap délután tartott ülésén érdekes ügyek kerültek tárgyalásra.

Dr. Mihelffy Lajos elnöke alatt Fényes Manó, Stark Gyula, dr. Thury Kálmán, Kelen Béla, Erdélyi Miklós igazgató és Bige József jegyző voltak jelen.

Elsősorban a június havi műsort tervezették elő s eszerint előadásra kitűzettek: Egy magyar nábob, Egyszer volt, (új operett), Kis alamuszi, Mágus Miska, Doktor ur, Vörös sapka, Legénybucsu; délutáni előadásokra: Cigánybáró, Hamlet, Karikagyűrű, Derék Fridolin, Sárga csikó.

Stark Gyula örömmel látja, hogy az igazgató a népszínművekre is gondot fordít.

A műsort tudomásul vették.

Erdélyi Miklós igazgató előterjesztette, hogy a kárpáti falvak bizottsága bejelentette, hogy a kárpáti falvak felépítése javára június 10-én a Szigligeti színházban óhajtkák előadni a *Tékozló fiu* nagyszabású némajátékot; az előadásra közreműködőnek a következő fővárosi kiváló művészek: Dohnányi Ernő zongoraművész, Hagedűs Gyula, Csillag Teréz, Paulay Erzsébet, Galapréz Elza és Kürti György.

Az előadás bérletszűnetben lenne, a helyárák 100 százalékos felemelésével; a jövedelem 60 százalékát kapnák a budapesti művészek, amelyből 10 százalékot adnának a jótékony célra, 40 százalék pedig a szintársulatnak maradna.

A 100 százalékos emelést a bizottság magasnak találta, de tekintettel a jótékony célra, a kért helyáramelést engedélyezték.

Bejelentette az igazgató, hogy közelebb több fővárosi vendég: Varsányi Irén, Sarkadi Aladár, Király Ernő, Fényes Annus, Galambszögi Frida, Erdélyi Oszkár és László Juci jön Nagyváradra vendégszerepelni. — A bizottság meglegedéssel vette tudomásul.

A szezon végéről tett még érdekes bejelentést a szinigazgató. A szezon befejezése elérkezett, a szintársulat azonban nem mehet Máramaroszigetre, mert a katonai parancsnokság nem engedi a zenekar átvitelét, zenekar nélkül pedig a társulat nem mehet sehová.

Vilmos császár az egész keleti frontot meglátogatja.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) A Wolf-ügynökség jelentik: Vilmos császár az egész keleti frontot meglátogatja. Hindenburg hadserejétől május 31-én ment Lipót bajor herceg hadserejétől.

Tisza a királynál. Budapestről jelentik: Tisza gróf miniszterelnök tegnap Schönbrunnban a királlyal hosszabb tanácskozást folytatott, azután Buriánnal tanácskozott.

Képkiallítás a püspöki palotában.

A kiállítás megnyitása.

Ösüörtökön fényes külső keretek között az egész Nagyvárad előkelő közönségének jelenlétében nyílt meg a püspöki palotában a képkiallítás. A palota gyönyörű termeiben tel alá hullámozott az előkelő közönség, melynek sorából a következők neveit sikerült följegyeznünk:

Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök, Radu Demeter dr, Mangra Vazul, dr Takács Menyhért, Szmetka L. Ödön, Obrincsák István, Rimler Károly, dr Szandner Pál, dr Buday Gyula, Lütter János, Szirmai L. Árpád, Gresinszky Antal, Kerner és Hoffmann ezredesek, Kertész Miksa, Rádl Ödön, Siket Traján, Pállay Lajos, Baróthy Pál, Kun Frigyes, Molnár Géza, dr Némethy Gyula, Maros Gyula, Ringelhann Lajos, dr Fráter Imre, Singlary Gyula, Gálya Géza, dr Bozóky Alajos, Kollányi Ferenc, dr Karácsonyi János, Verner Kálmán, Keszte István, dr Krüger Aladár, Pálffy Béla, dr Szokolay Gyula, Vucskés Gyula dr, Bundala Mihály dr, Somogyi Géza, Gelért László, Balogh Kálmán, Kocsán János, Szunyogh Pál, Papp Géza, Lukács Ödön, Sliffert Béla, Mazurek Gyula dr, Kovács Kandid, Rasch Mihály, Lőrinc Ferenc, Sas Ede, Fehér Dezső stb.

A házigazda, gróf Széchenyi Miklós püspök mindenütt ott volt vendégei közt a szeretetreméltó modorával lebilincselte az összes megjelenteket.

Pontban 11 órakor a nagyteremben gyűlt össze a közönség a megnyitási ünnepélyre.

A Katolikus Kőr dalárdája a Szózatot énekelte, mire dr Lábán Lajos kir. tábíai elnök a következő szép beszédet mondta:

*Nagyméltóságú Püspök Ur!
Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!*

A magyar országos Vörös Kereszt Egyesület nagyváradai fiókjá a váradi püspök ur ó Nagyméltóságának kezdeményezésére és hozzájárulásával elhatározta a püspöki rezidenciában egy négy napig tartó műkiállítás és különféle ünnepélyeknek háborus jótékony célokra való rendezését és ennek a nagyszabású jótékony vállalatnak a megnyitására és megkezdésére a mai napot tűzte ki.

Midőn ezt a határozatot, ezt a hazafias eszmét most megvalósítjuk, itt elsősorban és mindenekelőtt azokban a nagyértékű, remek műalkotásokban lesz szerencsénk gyönyörködhetni, melyeket egy muzsa ihlette főúri művészlelke pazar bőkezűséggel a jótékony céloknak ajándékkba adott, melyek voltaképpen a mi vállalatunknak alapját, sőt lehetőségét szolgáltatott és minket nagy büszkeségünkre arra jogosítanak fel, hogy ezt a műkiállításunkat az ő neve, gróf Erdődy Gyuláné művészi neve alatt, ezzel a névvel ékesítve, mutassuk be a közönségnek, a világnak.

Ez a név szerencsét fog hozni nekünk és midőn ezt tüzzük ki zászlóinkra, bizonyára fényesen el fogjuk érni óhajtott célunk megvalósítását.

En már a vállalat kezdő napjának meghatározásában is bizonyos kedvező jelenséget találok.

Ma ugyanis a Megváltó mennybe felszállásának dicső emlékét ünnepeljük és mi azt óhajtuk, hogy az a nagy vállalat is, melyet ma itt kezdünk meg, mindenkinek, aki abban résztvesz, lelki felszállás legyen; felszállni akarunk minden gondolatunkkal,

egész benső lényünkkel a világháboru egyre fokozódó borzalmait teréről, a gigászi mérkőzés véres talajáról, mely gondolatunkat immár közel két év óta szakadatlanul fogva tartja, egy ideális országba, a művészet tündéri birodalmába, hogy lelkünk ott legalább négy rövid napig megpihenhessen és erőt menthessünk új gondok, új szenvedések túralmas elviseléséhez, de egyszersmind új hazafias remények s a diadalmas jövőbe vetett rendíthetetlen bizalmunk még nagyobb megszilárdításához is.

E célból ezt a történelmi nevezetességű fényes püspöki székházat, annak termeit és az azokban őrzött gazdag műkincseket a tanulni és nemesen élvezni vágyó közönségnek megnyitja és szemé elé tárja ma a tudós egyházfejedelem, a magyar főúr, a kinek ereiben Széchenyi István, a legnagyobb magyar vére lüktet és ugyanitt a jótékony célok szolgálatába bocsátják remek műalkotásait a püspök főúri testvére és rokonai, a kik valódi művészek s a kiknek művészi képességét és tudását csak háttartalan jótékony érzésük haladja meg, mellyel minden jó és nemes cél előmozdítására törekcszenek.

Ez a jótékony vállalat — mélyen tisztelt hölgyeim és uraim — annak fenkolt alakja, műsora és egész képe a XV. század az u. n. cinquecentó műkedvelő korára, vagy Mátyás királyunk és más akkori fejedelmek udvarára emlékeztet, a hol hatalmas Maecenások égise alatt a művészet alapot, támogatást nyert és ezzel a műkincsek fenmaradása is évszázadokra biztosított.

De nemcsak a képzőművészet örökké vonzó erejét, hanem ezen felül a nemes zeneművészetet is hívta a rendező-bizottság a jótékony célok szolgálatába, sőt könnyebb minőségű szórakoztatásokkal, még fehér kabarékkal is igyekszik a nemes célok előéréséhez szükséges eredményt gyarapítani.

Azonban nem a ledér római nép „panem et circenses” elve vezette erre vonatkozó elhatározásában, hanem a komoly kötelesség érzete, mely őt mint a második hadsereg részét a szent cél létesítéséhez nélkülözhetetlen anyagi eszközök előteremtésénél áthatja.

Azt hiszem ugyanis, hogy találon jellemzem a helyzetet, midőn azt mondom, hogy nálunk két hadsereg küzd diadalmasan ellenségeinknek az erőfeszítése ellen: az egyik az az ércfal, s melyet fiaink alkotnak a véres harcmezőkön; a másik az, melyet mi, a kiket nemünk, életkorunk testi gyengeségünk vagy hivatásunk itthonmaradásra kényerit, a harcortól távol alkotunk.

Mig amaz, fiaink száz és százezernyi serege, hősi fegyverrel kezében küzd, diadalmasan a sokszorta erősebb ellenség véres hadaival; mig fiaink a becsület mezején testi épségüket, életüket hozzá áldozatul mi éretünk és mindnyájunk összességéért: a hazáért, a nemzetért, addig a másik, az itthonmaradtak serege, nem küzd ölszéklyő fegyverekkel a technikának, a haditudományunk eddig soha nem hallott esodásával, csupán anyagi javait hozza a haza oltárára áldozatul.

Amannak küzdelme az ellenség letörésére, megsemmisítésére, emezé a nemzet erejének fentartására és fokozására irányul.

Hadviselésének egyedüli szabálya: az emberszeretet, egyetlen fegyvere: a könyörület.

Ennek a második hadseregnek, a melyhez mi is tartozunk hivatása az, hogy gyógyítsa az éretünk vérző hősek sebeit: a

testi sebeket, amelyeket az ellenség gyilkos fegyvere üt rajtuk és a lelki sebeket, amelyeket a támasz nélkül itthonhagyott szereteteik sorsán való aggodalom kinja okoz nekik.

A mi hivatásunk, hogy támogassuk a hősek gyámolító nélkül maradt hozzátartozóit: az erőtlén hitvest, az elaggott szülőt, a nélkülözö gyermeket. Nekünk kell pártal fogunk az özvegyeket, az árvákat, a kik a gyászt mi éretünk is viselik.

A mi hivatásunk, hogy támogassuk a csüggedőket, felemeljük az elesetteket!

Feladatunk nem közönséges és lankadatlan, egy percig sem szünő munkát kíván tőlünk; mert egyre szaporodnak a sebek, egyre újabb és újabb könnyforrások fakadnak.

Az emberszeretetnek, a jótékonyágnak micsoda hatalmas megnyilvánulására van szükség, hogy a háborunak ezek a gyászos következményei lehetőleg enyhíthessenek, orvosoltassanak!

Mindannyiunknak ki kell tehát tárunk szívünket a sors által sújtottak felé! A könyörület balzsamát kell csepegtetnünk a fájó sebekbe, a részvét, a lelki és anyagi támogatás fátyalával kell letörölnünk a bánattól és nélkülözéstől szenvedők könnyeit! Bizalmat kell öntenünk az özvegyekbe és árvákba, hogy elvesztett támaszuk helyett egy egész nemzet lett egységes gyámolítójuk; vissza kell adnunk a nélkülözök kezébe az elvesztett kenyeret, lehetővé kell tennünk, hogy a családfo elvesztésével kihűlt családi tűzhelyek újra felmelegedjenek!

Ime! ez a társadalmunk, ama második hadseregnek szerepe a háboruban.

Ebből a szerepből mindenkinek, a kit a háboru megkimélt, a kit családjában, vagyonában nem sújtott, mindenkinek, a ki csak valamiképen teheti, ki kell vennie az egész részét; mert csak akkor mondhatja el a költő szavával: „Szent hazánk, mind leróttuk, mivel neked tartozánk!”

A legteljesebb elismerés szavaival kell megállapítanom, hogy a mi frontmögötti hadseregcsoportunk, ennek a városnak a közönsége, a háborus jótékonyágból eddig is bőségesen kivette részét. Nálunk a nemzeti áldozatkésztségnek már a nagy idők legkedvetőn őrt emelték s ott az áldozat lángja folyton lobog.

Vezérkarunk a feladat nagyságának megfelelően folyton készenlétben van és gondoskodik róla, hogy ez a szent láng el ne halványodjék.

Most is ime egy négy napos rohamtervet dolgozott ki, amely a mai nappal a megvalósulás stádiumába lépett.

Bizunk benne, hogy hazafias közönségünk hőiesen állja ezt a rohamot is és úgy, mint eddig: koronáit, fillereit, seregünk munitióját, bőségesen fogja oltárunkra összegyűjteni.

Most a művészetet állítottuk jótékony célunk szolgálatába. Természetesen csak a kivétel a miénk, az eszme és a kivétel összes feltételei, így a hely is, ahova oltárunkat ezuttal helyeztük, hatalmas pártfogóink készséges áldozatait; oltárunk papjai és papnői pedig szintén csak jótékonyágból lettek a mieink.

Nagynevű háziurunké, a püspök ur ó Nagyméltóságáé és vele együtt nővére Erdődy Gyuláné grófné ó Nagyméltóságáé az érdem legelső sorban, ha mostan ünnepségünk sikerülni fog. Ők és a grófi család többi illusztris tagjai sajátkezű művészetük és muzsikaik kincseit engedték át a jótékony cél szolgálatára, bölcsen tudván, hogy ezek a kincsek ilyen módon a legszebb, letennek és embernek legtehetsőbb célt szolgálják.

Meghozta ó Nagyméltóságáé azt az áldozatot is, hogy az ünnepségek idejére lemondott palotájának templomi esendjéről és azt ünnepségünk színhelyül engedte át. Tette azt bizonyára azért, mert tette, hogy nem a farizeusok vásári zajával, hanem a bibliai publikánusok Istennek tetsző áhitatá-

val keressük fel a jótékony-ság templomává avatott helyet.

Hálatalt szívvel mondom a megbízó választmány nevében ezekért az áldozatokért 6 Nagyméltóságáéknak és a nagynevű grófi család többi tagjainak köszönetet.

Köszönetet mondom továbbá ünnepünk minden aktív szereplőjének, a kik működésükkel az ünnepség sikerének emelésére vállalkozni szivesek voltak.

Köszönetet mondom megjelenéséért és támogatásáért a mélyen tisztelt ünneplő közönségnek és illusztris kedves háziurunk engedelmével az ő palotájában gróf Erdődy Gyuláné neve alatt rendezett műkiállítás és az ezzel kapcsolatos ünnepségeket a rendező bizottság nevében megnyitottam nyilvánítom.

A nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után dr Fráter Imre törzsorvos indítványára a következő üdvözlő táviratot küldötték el gróf Erdődy Gyulánának:

Gróf Erdődy Gyuláné, született Széchényi Emilia grófnő excellenciájának

Vasvörösvár.

Elragadtatva Excellenciájának művészete nagyságától és művészetétől, másrészt szívének egyletünknek juttatott remek adományában megnyilvánuló jóságától, a képműkiállítás megnyitása alkalmából hálás szívvel, igaz tisztelettel és őszinte csodálattal üdvözljük nagyméltóságodat a jelen voltak egyhangú lelkesedéséből hozott határozatból.

A rendezőség.

Erre a következő válasz érkezett a grófnőtől:

Képműkiállítást rendező bizottságnak

Nagyvárad.

Érdemen felül kitüntető szíves sürgönyük mélyen meghatótt. Fogadják kérem ugy ezért, mint az általam okozott nagy fáradságért leghálásabb köszönetem és őszinte üdvözlőm kifejezését.

Gróf Erdődy Gyuláné.

A Katolikus Kör dalárdája a Himnusz énekelte el, mire a megnyitást véget ért s a közönség átvonult a szomszéd terebe, ahol frissítőkkel és süteményekkel szolgáltak az ez alkalomra felkért háziasszonyok.

Délután.

Egész város az utcán. Kíváncsi arck, érdeklődés mindenfelé. A nagypiac téren megindul egy rózsaszínű rózsákkal díszített kétkerekű kocsi, rajta két rózsaszínű ruhás, kalapos kis leány s közöttük egy hasonló kis baba-ostor, szerszám rózsaszínű. Utána táblás kocsin pipacos kalapu leánykák, mögöttük csoportosan jelmezes babák. Az iskolák udvarain fehér, rózsaszín, vörösruhás csoportok, a fiatalság vonul ki a rezidencia felé.

Az olasz polgári leányiskola kezdi a felvonulást. Csipkerózska, Jákó álma, a Nyár vonulnak el a nézők csodálkozó szemei előtt. Dekorativ hatásokat vált ki az ügyes rendezés s a sok drága rózsaszínruhás rózsás arcú leányka friss, kellemes hangulatot ad. A virághintón a Szent Vince zárda, a velencei zárda s az Orsolya intézet növendékei csoportosulnak festői módon.

Nagyon tetszett a menetben a kis cigányok bandája, amely a réti elemi iskola növendékeiből került ki. Primás volt Varga Dezső, Seres Mihály, Boka György tereprimás, Sivó József, Bura József kontrás, Berki József, Kiss Lajos bőgős, Farkas Gusztó, kíséret Horváth József. Egymás-

után húzták ezek a kis zenésziük a szebbnél szebb magyar nótákat a közönség igaz tetszésére.

Nagy tetszés kíséri az élőképet amelyet az Immakulata zárda növendékei mutatnak be „Vitézeink dícsőítése” címen. Elragadtatások hangjai hallatszanak mindenfelől e kép láttára s a püspöki palota belső, parkozott terén felhangzik a himnusz imádott dala. Uzsonna után, amely katonazene mellett folyt le

a gyermekelőadás

gyűjtötte össze a közönséget. Pásztor Margit Sas Ede „Csipkerózska”-ját szavalta nagy sikerrel, Bürger Olga szépen táncolt, Radó Magda ügyesen szavalt.

Az Immakulata-zárda óvodájának csöppeségei álltak elő, mint huszárok élénk tetszés és nagy tapsok mellett. A kis drága huszárok után Beleznay dalok következtek.

Este 8 órakor katonai lefuvó jelezte, hogy véget ért a sikerült nap, amely 3000 koronát jövedelmezett a Vörös Keresztnek.

A sikerben elsősorban részt kíván az a nagyszerű rendezés, amelyet Vasady Lajos tanfelügyelő tevékenysége nyomán Réz Mihály felügyelő igazgató s a fáradhatatlan tautestület kifejtett és sikerre vezetett. Így történhetett, hogy a felvonulás óramű pontosságával indult meg, fajzódott be, minden incidens, baj és következmények nélkül, szépen, simán és kitűnően. Vasady Lajos tanfelügyelő szerencsés és ötletes keze, Réz Mihály rendszeretete, a tantestület önzetlensége csodát műveltek, az Orsolya-zárda, a Velencei és Immaculata zárda apácai pedig szeretetteljes gondoskodással, drága önközlésükkel minden szülő háláját és köszönetét érdemelték ki, mert ők a rend, a tisztaság, a jó modor s a fegyelmazettség fentartói.

Pénteken délelőtt

és délután igen sokan látogatták a püspöki palotát és a képműkiállítást. A közönség folyton jön-megy és nem tud betelni a művészek festményeinek s a palota műkinczeinek dícsőretével.

Irodalmi és művészeti ünnepély a rezidenciában.

Tegnap délután illusztris társaság gyűlt össze a püspöki palota szentszéki termében, ahol a Vörös Kereszt vezetősége rendkívül tartalmas és magas színvonalu irodalmi és művészeti ünnepélyt rendezett.

Dr Némethy Gyula tb. ksnonok, a kiváló esztétikus és műbíráló tartott felolvasást „Remekművek világrajötte és viszontagságai” címmel. Alapos tudása, a művészet minden ágában való tájékozottsága épen úgy elragadta a közönséget, mint rendkívül vonzó, élvezetes előadása. A felolvasást, melynek irodalmi és művészettörténeti állandó baccse van, a közönség zajosan megtapsolta; vasárnapi számunkban egész terjedelmében közölni fogjuk.

Ezután Kövér Ily énekszámai következtek. Klasszikust és magyart énekelt s úgy a Troubadour áriával és Azrával, mint magyar dalaival teljesen lebilincselte a hallgatóságot. Pompás hangja épen úgy kitűnően érvényesült, mint kitűnő iskolázottsága. A közönség a művésznőt, kinek rendkívül szép

sikere volt, Resch Mihállyal együtt, aki a zongorakiséretet adta művészileg, sokáig tapsolta.

Pompás befejezése volt az ünnepélynek Bthari Ákos szavalata. Dr Krüger Aladár és Beleznay Antal „Hazajön Rákóczi” című gyönyörű melodramáját, szavalta el azzal a mindenkit magával ragadó művészi erővel, tökéletes átérzéssel, hatalmas, minden modulációra képes organummal, mely Bihari Ákos minden fellépését eseményé teszi. Az énekszámok Bihari Sándornak taiáltak kongeniális interpretálóra; Bihary Sándor tömör, zengő baritonja és pompás énektudása a kuruc dalok minden szépségét tökéletesen érvényre juttatta. Zongorán Resch Mihály kísérte a melodramát, a tőle mindig megszokott kiváló művészettel. A közönség a melodrama nagyszerűen előadott befejezése után percekig tartó tapssal adott kifejezést tetszésének.

Az ünnepély után a közönség a parkba vonult és ott a legkellemesebb hangulatban együtt maradt estig. Hét órakor a

toronyzene

kezdődött. A honvédszenekar szebbnél-szebb darabokat adott elő, páratlanul megkapó és ünnepi hangulatot kelteve.

A parkban felállított sátrakban fagylatot, frissítő italokat, cukorkákat, cukrászsüteményeket árultak. A cukrászsütemények Novomeszky Imre cukrászdáját dícsérik.

Vásárlások.

A kiállított pompás képek nagy részemár elkelt; eddig a következők vásároltak képeket:

Radu Demeter, Szirmay L. Árpád, gróf Wenckheim, Fráter Imre dr, Pallay Lajos, Obrincák István ezredes, Miskolcay Ferenc főispán, gróf Széchényi Antal, Grócz Béla, Schliffert Béla, Waldmann Béla, Lábán Lajos, Sztaniszlavszky Adolf, Schenker Ferenc, gróf Széchényi Pál, Juricskay Dezsőné báró Podmanický Károly, Szontagh Gusztáv, Moskovits Józsefné, Butyka Lajos, dr Szunyogh Pál, Mazurek Gyula dr, dr Várszeghy Lajos, Bedy Vince, Pásztor Ferenc, Brém Lőrinc, Gresinszky Antal, Say Viktorné, Márkus Lászlóné, Vucskies Gyula dr., Martos Gyula, gróf Blankenstein Pál, Kovács Márton plebános.

A mai program.

Junius 3 án a kiállítás egész nap nyitva lesz. Belépti díj a kiállításra és a kertekbe 1 korona. A belső termekbe külön 1 korona.

Az orgona-hangverseny.

Kivételes és pompás zenei élvezetben lesz része ma délután 5 órakor az orgona-hangverseny publikumának. Első ízben gyönyörködhet a nemes és klasszikus zenét kedvelő közönség Nagyváradon a templomi hangverseny nem mindennapi szépségeiben. Több heti fáradhatatlan munka után az ezen alkalomra szervezett nagy vegyes kar bemutat néhány klasszikus egyházi zeneművet, melyek közül kiemelkedik a műsorból Liszt „Koronázási miséjéből” a Benedictus, mely legjobban fejezi ki azokat a szépségeket, melyek az egész nagy orchestrális művet jellemzik.

Méltán sorakozik e mellé Mozart „Requiem”-jéből a Sacntus, Lacrimosa és Dies irae. Különösen az utóbb rész megrázóan festi az Örök Bíró ítéletét a halál után. Igen

szép három szólamu chorus a „O salutaris hostia“ *Cherubinitól*, mely az oltári szentség dicsőretét oly ékesen zengi.

Külön felhívjuk a közönség figyelmét dr Bolza Alfonz gróf orgonajátékára, a ki elsőrangú mestere a hangszerek királydjának. Még a székesegyház régi szerkezetű és nehézkes orgonáját is oly művészettel szólaltatja meg, hogy a szakemberek, a kik hallották gróf Bolzától előadni Rinck orgona koncertjét, csak a legteljesebb elismerés és csodálat hangján beszélnek a nemes gróf művészetéről. Subtilis finomságokkal ékes a második szám, *Cherubini* híres „Ave Mária“-ja melyet Resch Mihály zenetanár hangszerezelt és a melyet dr Báthory Oszkárné urhölgy, a székesegyházi énekkar kivált tagja ad elő. Kamarazeneszámot is fogunk hallani, *Beethoven* triójának egy áhítatos részletét adja elő három kiváló muzsikusunk. Scharf karnagy gárdája külön is ad elő egy fenséges, hatalmas de áhítatos zenekari számot, mely csak szaporítani fogja azokat a sikereket, melyeket ez a kiváló zenekarunk minden alkalommal arat. A gyönyörű és hatalmas műsort Erkel „Hymnusza“ zárja be.

Az előadás 5 órakor kezdődik, melynek teljes műsora a következő:

I. rész.

1. Rinck: Orgona-concert. Előadja: dr Bolza Alfonz gróf orgonaművész.
2. Cherubini: Ave Maria. Vonósötös, hárfa és orgonakísérettel éneki: dr Báthory Oszkárné, a székesegyházi énekkar tagja.
3. Beethoven: Trió. Előadja hegedűn: Scharf Károly, cellón: Kürti István, orgonán Resch Mihály.
4. Liszt: Benedictus a „Koronázási miséből“. Kettős vegyes kar. Orgonán és a teljes honvédzenekar kísérettel előadja a 80 tagu vegyeskar.

II. rész.

1. Wagner: Ima. Scharf Károly karnagy vezetésével előadja a m. kir. honvédzenekar.
2. Cherubini: O salutaris hostia. Háromszólamu motette. Orgona és a m. kir. honvédzenekar kísérettel előadja a nagy vegyes kar.
3. Mozart: „Requiem“ — a) Sanctus, b) Lacrimosa, c) Dies irae. Orgona és a honvédzenekar kísérettel előadja a nagy vegyes kar.
4. Erkel: Himnus. Orgona és a honvédzenekar kísérettel előadja a nagy vegyes kar.

Az előadást Resch Mihály székesegyházi karnagy vezényli.

Háziasszonyoknak felkérték: Tatár Zoltánné, Ringelhann Lajosné, dr Bozóky Alajosné, Bozóky Gyuláné, özv. dr Popovits Györgyné, özv. Gedeon Lászlóné, Petrőczy Zoltánné, Biszterszky Eleménné, Biszterszky Ivánné, dr Thury Eadréné, Imrik Lászlóné, Szeghy Jolán, Piacsek Sándorné, Friedländer Ernőné, Janesó Lajosné, özv. Ember Emánuelné, özv. Lukács Gusztávné, dr Munk Béláné, özv. Rimanóczy Kálmánné, Saskadi Lajosné, dr Sarkadi Sándorné, dr Mórioz Ernőné, Szilágyi Zsigmondné, Gálbory Józsefné, dr Lázár Aurélné, özv. Vulkán Józsefné, Mille Lajosné, Vargha Ákosné, ifj. Moskovits Mórné, dr Berkovits Renéné, dr Gyémánt Jenőné, dr Edelmann Menyhértné, dr Pereszé Adolfné, dr Schweiger Edéné, dr Szintay Lajosné, Vuicskics Ottóné, Koszta Istvánné, dr Várnai Ferencné, dr Mayer Lászlóné, Szmazsenka Ernőné, Kövér Istvánné, özv. Óváry Sándorné, Olasz Eleménné, Varró Domokosné, Igaz Károlyné,

Kondor Mihályné, Rednik Gáborné, özv. Csák Aladárné, Szombathy Sándorné, Matolay Károlyné, Popescu Péterné, Végh Istvánné, ifj. Kenés Sándorné, Csapó Lenke, Bolkis Viktoráné, Kiss Andrásné, Németh Istvánné, Csapó századosné, dr Kádár Elekné, Steiner Sándorné, Barna Jenőné, Balogh Árpádné, Kun Gyuláné, dr Kabos Béláné, Kolliner Miklósné, Reichard Dezsőné, Munk Mórné, Galeta Alice urhölgyeket.

Pezsőgnél lesznek: Rimler Károlyné, Zathureczky Istvánné, Lukács Ödöné. Sukovits Gyuláné, Vertán Antalné urhölgyek.

Novomeszky-cukrászda a teremben az orgonahangverseny előtt, — utána hideg buffet, Novomeszky cukrászda, pezsőg a parkban, hol Szaniszló püspök szobra áll.

Betegh Péter dr felolvasása.

„Szökés az orosz fogságból három elenséges fronton keresztül“. Dr Betegh Péter felolvasása iránt, mely technikai okokból ma este 9 órára halasztatott el, mind nagyobb és nagyobb az érdeklődés. A főhadnagynak fővárosi és vidéki sikerei tényleg kezeskednek arra, hogy mint az „Az Ujság“ írja, „a nagy intelligenciára valló megfigyelések, az előadás élénk, színes nyelve és a sokszor derűs epizódok alkalmasak arra, hogy a hallgatóság figyelmét mindvégig lebilincseljék.“ A tömeges jegyelővétel máris biztosítja a Vörös Kereszt által rendezett est sikerét. Az érdekes felolvasásra, mely a Katholikus Kör Szent László-termében ma, szombaton este tartatik meg, jegyek a Kath. Körben és a Hegedűs hírlapirodában kaphatók.

HLATKY ENDRE emlékezete.

A közigazgatási-bizottság ülésén.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését, amelyen kegyelettel emlékeztek meg Hlatky Endre főispán elhunytáról.

A polgármester havi jelentése ismét igazolja a város népesedésének esökkenését, amit a katonai halálozásokon kívül, nagy halálozás és a születések csekély száma okoz.

Az ülésen Rimler Károly főispán helyettes elnököt s jelen voltak: Németh István kir. tan., pénzügyigazgató, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, dr Taury Endre kir. ügyész, dr Thury László városi főügyész, dr Mayer László v. főorvos, Rádl Ödön kir. tanácsos, dr Adorján Ármán és dr Doszpoly Dezső jegyző.

Rimler Károly a megnyitás után megemlékezett Hlatky Endre főispán haláláról. Mióta utolsó ülését tartotta a bizottság, nagy csapás érte a közigazgatási bizottságot: Hlatky Endre főispánt elszólította a kérelmetlen halál. Hogy ki volt Hlatky Endre, mi je volt a városnak, nem kell elmondani, mert ismertük az ő fenekelt egyéniségét, az ő buzgó munkáját és nemes törekvéseit. A veszteség nagy része a bizottságé, amelynek vezetője, irányítója és minden igazságos ügy támogatója volt. Indítványozza, hogy kiváló érdemeit a közigazgatási bizottság jegyzőkönyvében megörökítse s a gyászoló családot külön részvétirattal értesítse. — Az indítványt elfogadták.

Ezután a polgármester havi jelentését olvasták fel, a melyből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségügy május hónapban kedvezőlen volt, mert az idegen halálesetek leszámításával is, 20 al multa felül a születések számát. A fertőző betegségek közül előfordultak: kanyaró 78 esetben, a difteritiz 12 esetben, vörheny 12 esetben, 1 halálozással; hasihagymáz 4 esetben, 1 halálozással; hólyagoshinlő 13 helybeli, halálozás nélkül és 26 teljesen idegen egyénnél, kiket a közeli községekből szállítottak be a járványkórházba, ezek közül elhalt 3.

A helybeliek is fertőzésüket a közeli községekből kapták, részben élelmiszerek beszerzése által. A betegek közül 20 bihar-megyei származású volt.

A betegeket mind a járványkórházba szállították, hozzátartozóikat pedig megfigyelés alá vették s a házak lakóit beoltották. A veszedelmet körültekintő intézkedésekkel sikerült lokalizálni.

A járványkórházban ápoltak 171 fertőző és megfigyelés alatt levő beteget. A gyermekkórházban 89 fekvő és 345 bejáró beteget ápoltak.

Május hónapban született Nagyváradon 39 fiú, 42 leány, összesen 82 gyermek. Elhalt 101 férfi és 74 nő, összesen 175 egyén.

A közbiztonság normális volt; lopás 120, csalás 11, sikkasztás 1, orgazdaság 6, súlyos testi sértés 2, könnyű testi sértés 3 fordult elő. Eltoloncoltak 32 egyént.

Az adóbefizetések, az elmúlt év május havihoz képest 23.606 koronával volt több Kincstári adóban befizettek 273,813 koronát, községi adóban 139,071 koronát.

Kiadtak 28 új iparigazolványt, megszűnt 10 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Vasady Lajos kir. tanfelügyelő felemlítette, hogy a községi polgári fiúiskolákra nagyon hátrányos, hogy a 12 osztály szétosztva van elhelyezve, miért is nagyon óhajtanó, hogy a nyár folyamán a polgári iskolák helyiségei felszabaduljanak.

Néhány apróbb gyógydíjügyet intéztek el s az ülés véget ért.

Strasszerné ügyében zárt tárgyalás lesz.

Harmadik és negyedik nap.

Áldozóesüörtökön a kórházi tanukat hallgatta ki a törvényszék, miután Faragó Sándor dr védőnek azt az indítványát, hogy Sós Jakabot katonai bíraskodás elé engedjék, elutasította. Bügler István tanu elmondta, hogy egyszer olyan rossz volt a hus, hogy Strasszerné elébe vágta.

Az irodai alkalmazottak közül Kenyeres Sándor őrmester vallomása volt érdekes. Egyéni véleményét fejtette ki és Schatz Jakab drt úgy állította oda, mint kérelmetlenül szigorú katonát.

— Senkitől sem félttem, mondta, csak tőle és most is félek.

Schatz Jakab dr. különben elnöki engedéllyel Temesvárra utazott. Tiszteletére tegnapelőtt Fornét Miklós dr főtörzsorvos vezetésével a csapatkórház orvosai és tisztjei a Pannoniában vacsorára jöttek össze s melegen üdvözölték.

A 8 Órai Ujság azt írja, hogy Schatz Jakab dr letartóztatásban van s kíséret mellett szállították Nagyváradra. Ez tévedés. Schatz dr tanuként van beidévezve s nincs ellene semmiféle vizsgálat. Az ő ügye a katonaságnál már elintézését nyert és minden vád alól felmentették.

Délben a törvényszék folyosóján futótüzként terjedt el a hír, hogy Schatz Jakab dr. provokálta Balás Elemér dr. törvényszéki elnököt a főtárgyaláson használt egyik ki-fejezéseért. Ez a hír, mint illetékes helyről értesülünk, nem igaz.

Az állam érdeke és a katonai érdekek ma kívánatosabbá tették, hogy a tárgyalás zárt legyen. Ezt az elnök az egész ügyre ki is mondotta. Így tehát csak az ítéletről értesül a közönség, ami addig történik, annak közlése tilos.

A zárt ülésen a törvényszék Medvigy Gábor dr. védő kérelmére két gyorsíró alkalmaz. Ami ezután történik, annak fontossága kétségtelen. Az eredményből fogjuk látni, mi történt az alatt a 2-3 hét alatt, amíg a zárt tárgyalás tart. Strasszer Aladár is ilyen módon hallgatják ki s ha ő is olyan beszédes lesz, mint a felesége, akkor remeghetnek azok, akiknek nincs rendben a szénájuk. Ugy látszik, hogy Strasszerék nem kimélnék senkit, csak azokat, akik nem segíthetnek rajtuk.

A tárgyalásról a következő tudósítás számol be:

Mit ettek a betegek?

Tóth Ida, Fröhlich hentesmester irodakisasszonya, elmondotta, hogy 3-6 dekás sonkaadagokat szállítottak Strasszeréknek.

Szántó Zsuzsa szakácsnő szerint a husmennységet az elfirt adagnál kevesebbre vágják Strasszerék utasítására.

Büglér István közhuszár ápoló volt a kórházban. Elmondja, hogy a betegek panaszkodtak, hogy nem jó a menázi. Maga is tapasztalta, hogy az adagok talkiesnyek voltak és a hus fagyos volt. A tarhonyát az egyik ápolónak adták, ki a disznójának vitte. A betegek éheztek, el voltak keseredve. A esatornába öntötték az ételt. A tejben szemót és fűmag volt.

— Miért nem mentek panaszra Schatz ezredorvoshoz?

— Mert idős volt.

— Hát Kirch főhadnagyhoz?

— Azért, mert ő azt mondta, ha panaszra mentünk, hogy „kiruglak; talán ott-hon jobbat ettél?”

Janó Gyula egészségügyi katona látta, amikor a legénységnek rossz húst főztek, amit nem tudtak megenni.

Szöllősy bíró: A haretéren súlyosan megsebesültek is ilyen kosztot kaptak?

— Egyforma volt a koszt. Éheztek, ha nem volt miből élelmezni magukat.

— Mit szóltak a súlyos sebesültek?

— Panaszkodtak. Ha elmentünk Kirch főhadnagyhoz, azt mondta, hogy kirug bennünket.

Hamis jegyzőkönyv.

Vámos Jenő fakeskedő-tisztviselő mint népfelkeltő volt beosztva a csapatkórházba. Kijelenti, hogy nem tud semmit.

Az elnök: Hogyan? A vizsgálat során azt mondta, hogy az őrmesterek önnek panaszkodtak és arról is meggyőződést szerzett, hogy bűdös, kutyának való húst adtak.

Tanu: Ez nem igaz. Én ezt nem mondtam.

— Hát akkor hogy keletkezett a jegyzőkönyv?

— Bialovszkurszky detektiv terrorizált, folyton letartóztatással fenyegetett, hogy át-kísérlet Szegedre és börtönbe vitet. Riadl hadbíró nem volt jelen a kihallgatásnál, csak egy-két percig. A jegyzőkönyvet nem a hadbíró diktálta, hanem Bialovszkurszky s én kényszerűségből írtam alá.

Kenyeres Sándor népfelkeltő őrmester vallomása következik. Elnök figyelmezteti

Kenyeres arra, hogy két ízben megváltoztatta vallomását, tehát legyen óvatos.

Kenyeres: Kénytelen voltam lényegében módosítani vallomásomat, mert amikor Scholler hadbíró főhadnagy és Bialovszkurszky lovag kihallgattak, nem konkrét kérdésekre vonatkozólag kérdeztek ki.

Elnök: Bizonyos személyről volt szó?

— Igen. Ha részletes nyilatkozatot kíván az elnök ur, akkor zárt tárgyalást kérek.

— Mődöt fogunk arra adni. Nem félt Schatztól?

— Sőt nagyon félttem. Ő az egyetlen ember, akitől életemben félttem.

— Miért?

— Határtalanul goromba és durva volt. Azonban amit Schatz tett, azt büségből tette. Nem tűrte, hogy bárki is az ő segítségére legyen. Kisajátította magának a háborút Nagyváradon. Azt képzelte, hogy 20 kórház betegét gyógyítani tudja egymaga és 20 kórházat adminisztrálni tud egy-maga.

— Milyen volt az élelmezés?

— Az ételek megehetőek voltak. Nem voltak rosszul elkészítve, csak az adalékok hiányoztak.

— Az ételek megehetőek voltak. Nem voltak rosszul elkészítve, csak az adalékok hiányoztak.

A vöröskeresztes hölgyek.

— A vöröskeresztes hölgyek ellenőrzési rendszere milyen volt?

— Hűségesen beirtak mindent a panaszkönyvbe naponta. Jelen voltam, amikor egyszer Schatz ezredorvos Straaszernnek kiabálva ezt mondta: Annyi a panasz a főgimnáziumi kórházban maga ellen, hogy ki fogom magát rugni. A hölgyek közül csak egy irhatott a panaszkönyvbe, a kit a többire ráültek.

— Volt e bűnös üzelemről tudomása?

— Arról volt szó, hogy átutazó és itt nem vagy csak részben élelmezett katonák-ért az élelmező felszámította az egész élelmezési napokat. Schatzról nem tudott semmit. Schatz ezredorvos tisztességes ember volt. Milliókat kereshetett volna katonaszabadításokkal. Nem akart bűnös módon pénzt keresni a háboruban.

Ezzel végződött a esütörtöki tárgyalás.

Pénteken

a törvényszék a további tárgyalást zárt tárgyalásnak rendelte el.

Szerénytelen tévedés.

A Straaszerné ügyének bírói tárgyalásáról a szerdai tudósításokba egy kis tévedés csuszott be. Egyik lapírtásunk a következőket írta: „Friss húst schasem, csak délről maradtat használtak vacsorára. Elnök emlékezteti (a tanút), hogy egyetlen egyszer mégis volt friss hús, még pedig 1914 karácsony estéjén. Itt szerényen megállapítjuk, hogy ezt az egyetlen friss vacsorát a Nagyvárad Napló felhívására a nagyvárad-i hentes és mészáros iparosok ingyen adták össze a katonák karácsonya javára.”

Eddig a tudósítás. A szerény megállapításhoz legyen szabad a legszerényebben megjegyeznünk, hogy egy kissé gyöngye lapírtásunk memorája: kisebb, mint a szerénysége.

Tudomásunk szerint 1914 karácsony estéjén a főgimnáziumban lévő 150 beteg katona sült csirkét vacsorázott, a tisztek pedig pulykát. A nagyvárad-i hentesek és mészárosok talán akkor sem vágtak csirkét és pulykát, hiszen akkor még bőven volt sertés, borjú és szarvasmarha? Megsugjuk lapírtásunknak, hogy a friss húst ez alkalomra Butyka Lajosné és Mihály Pálné urasszonyok közbenjárására a premontrai főgimnázium tanári kara adta össze a katonák karácsonya javára s hogy ne csak testük, de lelkük is tudja, hogy a szeretet ünnepe van, a gimnáziumi ifjuság egy kis ünnepe is rendezett a beteg hősöknek s a tanári kar egyik buzgó tagja magyar, német és lengyel beszédet intézett hozzájuk. Ez a valóság.

..HIREK..

* **Személyi hírek.** Szóke Sándor a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank nagyvárad-i fiókjának főnöke Budapestre utazott, ahol a bank igazgatóságától az utolsó instrukciókat vette át. Szóke Sándor ma érkezik haza s azonnal intézkedik a megnyitás napjáról és módzatairól. — Popper Ákos dr az Egyesült B. B. és K. T. igazgatója Budapestről, ahol a Pénzügyeti Központ megalakulásán résztvevő és a III. osztályba felügyelőnek megválasztották hazaérkezett.

* **A városi közgyűlés előkészítése.** Nagyvárad város tanácsa, mint állandó választmány, tegnap tartott ülésében készítette elő a jövő esztendői közgyűlésre kerülő ügyeket. Imrik S. Zoltán bizottsági tag indítványt terjesztett elő, hogy tekintettel a mostani nshéz közlelmezési viszonyokra, ezuttal kivételesen térjenek el a sertéstartási szabályrendelet azon intézkedéséről, hogy a város bizonyos utcáin a sertéstartás el van tiltva s ahol a közegészségi viszonyok nem gátolják, kivételesen engedélyezzék a sertések tartását. Ez a mostani viszonyok által nagyon is indokolt és helyes indítvány az állandó választmányra élénk vitát keltett. A tanács a vita után azzal terjeszti be az indítványt, hogy a kérvények feletti a rendőrség dönt, különben pedig a szabályzatot módosítja a város. Választás szintén lesz, mivel ez alkalommal tölti be a város törvényhatósága a megüresedett II. oszt. számtisztii állást.

* **A 37. József ezred visszahelyezése** A 37. gyalogezredet, mely a bihari és nagyvárad-i fiukból áll, tudva levőleg elhelyezték Nagyváradra s a 70. gyalogezredet helyezték Nagyváradra. Weiszlovits Gyula törvényhatósági bizottsági tag indítványt adott be, amely szerint Nagyvárad városa intézzen feliratot a honvédelmi miniszterhez s kérje a 37. gyalogezrednek visszahelyezését Nagyváradra. Az indítványt kellő indokolással kíséri az indítványozó.

* **Te Deum a kir. kath. jogakadémia-n.** A kir. kath. jogakadémia-n a Te Deum 4 óra d. e. 10 órakor lesz a premontrai-rend templomában.

* **Rimanóczy Béla kinevezését jóváhagyta a miniszter.** Rimanóczy Béla kinevezését a városi villamostelep igazgatójává, tudvalevőleg dr. Stokker József biz. tag megfellebbezte, különösen azon okból kérvén a kinevezés megsemmisítését, hogy Rimanóczy Bélának Amerikában szerzett képesítése nem felel meg a kívánt mérnöki oklevélnek. Tegnap érkezett meg a városhoz a miniszter leirata, amelyben a fellebbezés elutasítása mellett Rimanóczy Béla kinevezését jóváhagyja. A vallás- és közoktatási miniszter megállapította, hogy Rimanóczy Bélának Amerikában szerzett oklevele egyenrangú a magyarországi főiskolák oklevelével.

* **Imrik Cornélia tanítványainak házi hangversenye.** Imrik Cornélia zenetanárnő növendékeivel e hó 4 óra, vasárnap délután fél 6 órakor Imrik Gusztáv ügyvéd lakásán (Sal Ferenc-utca 15. sz.) házi hangversenyt rendez. A házihangversenynek mind a 14 zeneszáma a leghíresebb zene-klasszikusok műve, mely már maga is élénken illusztrálja a zeneiskola helyes irányát.

A részletes műsort később közölni fogjuk. Beléptidij nem lesz.

* Egy helyreigazítás története

A mult heti számunkban a premontrei tanári kartól egy nyilatkozat jelent meg, amely egy nevelői, mint hazafias szempontból teljesen megnyugtatta az elfogulatlanul gondolkodókat. Egy nyilatkozatot küldött be a tanári kar az Uj Nagyváradi szerkesztőségnek is, amely lényegében teljesen megegyezik a Tiszántúlból közölt sorokkal, de hogy az új sajtótörvény értelmében kötelező legyen a közlés az Uj Nagyváradra nézve, a sajtótörvénynek megfelelően a nyilatkozat a száraz tényekre szorított. De az Uj Nagyvárad csak egy tényt ismert el valótlannak, hogy Szilágyi Dózsa nem osztályfőnöke a VII. osztálynak s így a tanári kar nyilatkozatát semmitmondóan megrövidítette. A premontrei tanári kar az új sajtótörvény által nyújtott védelmet igénybe vette s a járásbíró elé vitte az ügyet. A tárgyalás szerdán délután 4 órakor volt, ahol Szilágyi Dózsa képviselte a tanári kar nevében panaszos főgimnáziumi igazgatóságát. Szilágyi Dózsa ragaszkodott az eredeti nyilatkozathoz lényegében, amelyet a járásbíró előtt csekély szóbeli változtatással szövegeztek meg s amelyet az Uj Nagyvárad a június 3-iki számában végre híven közöl.

* **Találattott** tegnapi este a rezidenciában rendezett ünnepségen egy ezüst cigarettatárcsa; tulajdonosa — kellő igazolás után — hétfőn este szerkesztőségünkben átveheti.

* **Még egy Kiss Béla.** Prágából táviratozzák: A komotau csendőrség letartóztatta Lip Vencel magyar népfelkelő katonát, akinek a személyleírása megegyezik Kiss Bélával, s az életmódja is olyan volt, folyton az ottani nőkkel legyeskedett és házassági ígéreteket tett nekik.

Ez a tűzér balkezén hegyes, balmellén vágás van, a melyet a magyar hatóságok Kiss Béla ismertetőjelszavának tüntetnek fel s jegyzőkönyvében csupa női név van. Ő maga közömbös, apathikus. Állítja, hogy 1914. óta hadiszolgálatban van, népfelkelő tűzér, címzetes ővezető. Nincs kizárva, hogy papírokkal igazolja magát.

* **Elveszett** a püspöki palotában rendezett képkiallítás első napján Nosz Gusztávné urasszony felsőkabátja, a szíves megtalálót kérjük, hogy azt a kórház Vörös Kereszt irodájába beszolgáltatni szíveskedjék.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt.** Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moff, Tarmalit, Camfor, terpsin, Zaehrlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Kertész S. Sándor-féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekeznetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb díszje. Az első ranc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Először ha a megbeszélhetetlen **Y-PO krém** és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

* **Poliokelető MOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Kiadó** olcsó bér mellett, vendéglő kávéház helyiségek berendezéssel, vagy anélkül, továbbá nagyobb és kisebb üzletek, raktárak, műhelyek hosszabb, vagy rövidebb időre, ugyiszintén modern berendezésű butorozott szobák. Nagy Sándor-utca 4. szám.

Forolin a legjobb és legbiztosabb toalette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít! Ára 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Legújabb táviratok.

Olasz jelentés sikereinkről.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Az olasz hivatalos jelentés közli: A Posina és a Felső Astico völgyek között heves ütközet fejlődött ki. Az ellenség az Astico völgyben erősítéseket kapott. Az ellenség koncentrált tüzelésével szemben kiűritették a Monte Piatorán levő állásokat és az asiagoi fensíkon kiűritették Punta Corbini.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Zürichből táviratozzák: Olasz katonai kritikusok jelentik, hogy a magyar-osztrák seregek Oasina, Aseito és Vald'Assa között egyre erősebb elletállásra találnak, de általában a magyar-osztrák támadást még nem tartóztatták föl.

Mozgolódik az orosz.

Budapest, június 2. (Saját tudósítónktól.) Csernovitzból jelentik: A besszarábiai határon május 18-ika óta az orosz tüzérség támadó tevékenysége intenzívebb. Nyilvánvalóan az olaszokat tehermentesítő akció kezdődik, de ezideig az oroszok néhány kisebb kísérleten kívül nem mertek közeledni frontunkhoz.

Szófiából jelentik: A „Dnevnik” jelenti Pétervárról Bukaresten át, hogy Carszkoje Szeloban a cár elnöklése alatt nagy haditanács volt, amelyen Ivanov, Aleviev, Brusilov, Batko Dimitriev és Kuropatkin tábornokok, az összes seregarancsnokok, Suvajev tábornok, Stürmer miniszterelnök vettek részt. A haditanács a német fronton szükségessé vált intézkedések felől határozott.

Az alsóházat elnapolták.

Budapest, június 2. (Saját tud.) Londonból jelentik: Az angol alsóházat június 20-ig elnapolták.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat délután: Hamlet.
Szombat este: Kis gróf.
Vasárnap délután: Karikagyűrű.
Vasárnap este: A kis alamuzsi.

Lili. Szombaton este egyike a legbájosabb operetteknek, a Lili kerül színpadra, amelynek címszerepét Sz. Zsigmond Anna éneklé, míg Phunchard Bihari Sándornak egyik legkitűnőbb szerepe.

Hamlet. Shakespeare klasszikus szépségű tragédiája: Hamlet, a dán királyfi története ma szombaton délután kerül színpadra.

Király Ernő Nagyváradon. Mint arról már hírt adtunk, Király Ernő, a kiváló művész e hó 7, 8 és 9-én vendégszerepel Nagyváradon és mint az előrelátható volt, a pusztá híre ennek az érdekes vendégszereplésnek már elegendő volt arra, hogy az előadások iránt a közönség lázasan érdeklődjék. A seinház a maga részéről a legnagyobb ambícióval készül ezekre a valóban ünnepi előadásokra.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Június 3-án
Buxi lakodalma.

Vigjáték 3 felvonásban.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

DADOGÓK

gyógypedagógiai tanfolyama Nagyváradon.

Hogy a híres Neumann tanár utódja képes, páratlan módszerrel bármily foku dadogást és más beszédhibákat korralavó tevékenység nélkül kigyógyítani, azt nem csak külföldön, hanem Magyarországon is (Pécs, Temesvár és Arad) hatósági, tiszti főorvos által kiállított bizonyítványok, valamint kigyógyultak hálairatai tanúsítanak.

Ezenfelül az itt befejeződő kurzus alkalmából bárki személyes meggyőződést nyerhet a kurzus eredményéről.

Ne mulassza el tehát senki a Nagyváradon kínálkozó ritka alkalmat a második és ezzel utolsó kurzushoz jelentkezni.

Megvizsgálás, beiratás, valamint kisebb hibákhoz felvilágosítás teljesen díjtalanul helybeli ügy mint vidékieknek lesz eszközölve.

Jelentkezések vasárnap június 4-étől egészen szerda 14 ig minden nap, de csak d. e. 11—12-ig és d. u. 5—6-ig elfogadjatnak. Körös utca 33. sz. házban I. em.

Mindenki külön-külön lesz kezelve. Neumann tanár beszédgyógyintézete jelenleg Dr. Rus iskola-orvos vezetésével áll Laibachból.

Azok, kik az első kurzusba létszám beteltele miatt nem lettek felvéve, szíveskedjenek a másodikba jelentkezni.

A szerkesztésért közigazgatás felolása:
Dr. PAPP KAROLY.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű tűzöszalon

Nagyváradi,
Nagy Sándor-u 1

Park-szálloda
épületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művészneinek egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11—53. ::

Gyermekek szvetterek, harisnyák, sapkák, női mouslin, flor- és selyem harisnyák, valamint női keztyüket előnyös árakban árusít — a

SPITZER és LENGYEL cég
 detail osztálya
 Zöldfa-utca, a gyógyszertárral szemben.

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A nagyvárad felső kereskedelmi fiu- és leányiskolában az 1916—17. tanévre szóló beiratások **naponta 4—5-ig** a következő sorrendben történnek.

I. Fiúiskolában :

1916. június hó 3., 5. és 8. az alsó osztályába, akik nagyvárad vagy biharmegyei illetőségűek.

1916. június hó 6. és 7. a középső és felső osztályába, akik a nagyvárad felső kereskedelmi iskola alsó ill. középső osztályát elvégezték.

1916. június hó 9. és 10. az alsó osztályba nem nagyvárad vagy biharmegyei illetőségű tanulók vétetnek fel.

A középső és felső osztályba idegen tanintézetből tanulók csak az esetben vétetnek fel, ha a szabályszerű létszám még nem telt be.

II. Leányiskolában :

1916. június 10., 13., 14. Az alsó osztályba csak oly tanulók nyernek felvételt, akiknek legalább jórendű bizonyítványuk van.

Figyelmeztetnek a helybeli és biharmegyei, valamint a mi iskolánkban alsó illetve középső osztályt végzett tanulók, hogy a felsorolt napokon beiratkozzanak, nehogy a szabályszerű létszám betelvé, kénytelenek legyenek más tanintézetben felvételt keresni.

Az iskolabizottság.

* **Kiadó** Lahner György-utca 6. számú ház emeletén modern 2 szobás utcai lakás fürdőszobával aug. 1-re. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.
 7591—1916. sz.

Árlejtési hirdetmény!

Nagyvárad város külső utaira szükséges az egyes utakra árlejtési feltételekben részletezett elosztás szerint kiszállítandó 1648 köbméter rostált kavics szállításának vállaltatva adása céljából 1916 évi június hó 15-ik napjának d. e. 10 órákor a városház bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

Ajánlatot szóval vagy írásban zárt ajánlat útján a köbméterenkinti egység ár megjelölésével lehet tenni, zárt ajánlatok azonban csak az árverés megkezdéséig adhatók be.

Az árlejtési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők, s zárt ajánlattevők ajánlataikban világosan kitenni tartoznak, hogy azokat ismerik s magukra nézve kötelezőknek el fogadják.

Ajánlattevőt ajánlata azonnal, Nagyvárad városát azonban csak a polgármester idevonatkozó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi. A város fentartja magának a

jogot, hogy a beadott ajánlatok közül szabadon választhasson, esetleg az árverés eredményét megsemmisíthesse s új árverést rendeljen el, vagy a beadott ajánlatokat megelőzve a szállítás iránt tetszése szerint intézkedhessen.

Komlóssy József

jog- és gazd. ügyi tanácsnok
 mint az árverési küldöttség elnöke.

2—3 kisebb lakásokból álló

MAGÁN HÁZAT

megvételre keresek, ajánlatok a Nagyvárad Napló kiadóhivatalába.

Szent László (Püspök gyógyfürdő)
 Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévvízforrások, víz hőfoka 42 C° csuz, köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen, 1913-ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagyszabásu nyári uszoda 26 C° forrásvízzel és uszástanítással.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott sétautak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyóiratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakítva, villanyvilágítás az egész telepen és az összes vendégszobákban. Pósta, interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezményben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

Komzsik Alajos,
 a fürdő bérlője.